

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 512/2020-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 49/2014 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 316/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 316/2017 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15C 49/2014 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **567,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 3. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 49/2014 (ďalej len „okresný súd“) a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 316/2017 (ďalej len „krajský súd“). Súčasne sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur, pričom okresný súd mu má vyplatiť sumu 2 500 eur a krajský súd sumu 2 500 eur, a aby mu ústavný súd priznal aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Podaním doručeným ústavnému súdu 4. septembra 2020 sťažovateľ oznámil, že krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 316/2017 vydal 29. júla 2020 rozsudok, ktorý mu ale nebol ešte doručený. V príčinnej súvislosti so zmenou procesného stavu namietaného konania sťažovateľ upravil svoj návrh na vydanie nálezov v bode II, a to tak, že ústavný súd nálezom prikáže krajskému súdu bezodkladné doručenie rozsudku. Druhým podaním doručeným ústavnému súdu 3. novembra 2020 sťažovateľ oznámil, že rozsudok krajského súdu mu bol 11. septembra 2020 doručený, a preto opätovne upravil svoj návrh na vydanie nálezov v bode II, a to tak, že ústavný súd nálezom okresnému súdu prikáže, aby bez zbytočných prietáhov vo veci rozhodol.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 512/2020 z 18. novembra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

4. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojených súdnych spisov vedených okresným súdom a krajským súdom vyplýva, že sťažovateľ podal 7. marca 2014 okresnému súdu žalobu proti Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“) o náhradu nemajetkovej ujmy za jeho nezákonné väznenie, o ktorej rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 15 C 49/2014-80 z 23. februára 2016 tak, že sťažovateľovi priznal sumu 10 582 eur, ako aj náhradu trov konania a vo zvyšku žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie žalovaná a vo veci konal krajský súd, ktorému bol spis doručený 14. novembra 2017. V právnej veci sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom (bod 2 tohto nálezov), a to tým, že zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu sťažovateľa zamietol a výrok o náhrade trov konania zmenil tak, že žalovanej priznal náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podľa sťažovateľa k prietahom v konaní došlo v postupe okresného súdu, pričom od podania žaloby do zaslania súdneho spisu krajskému súdu trvalo súdne konanie od 7. marca 2014 do 14. novembra 2017. Okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom 23. februára 2016.

Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti rozporuje aj postup krajského súdu, ktorý od doručenia súdneho spisu (14. novembra 2017) vo veci nekonal. V dôsledku nečinnosti krajského súdu v napadnutom konaní sa sťažovateľ 14. apríla 2020 obrátil na predsedu krajského súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. Z odpovede podpredsedu krajského súdu č. k. 1 Spr/117/2020 z 7. mája 2020 vyplýva, že sťažnosť bola vyhodnotená ako dôvodná. Podľa jeho názoru nečinnosť

súdu zapríčinila nadmerná zaťaženosť súdneho oddelenia zákonnej sudkyne a na podklade jej vyjadrenia uviedol predpoklad rozhodnutia vo veci „*najneskôr v 3. štvrtroku 2020*“.

6. Podľa názoru sťažovateľa nemožno jeho vec považovať za právne a skutkovú zložitú. Za prietahy v konaní je podľa meho zodpovedný tak okresný súd, ktorý viedol konanie viac ako tri a pol roka, ako aj krajský súd, ktorý v jeho veci dlhodobo nekonal a o odvolaní žalovanej rozhodol až po viac ako dvoch rokoch a ôsmich mesiacoch. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti osobitne akcentuje, že plynulé konanie a právoplatné rozhodnutie má pre jeho osobu zvýšený význam, pretože sa domáha odškodnenia za svoju nezákonnú perzekúciu počas „*minulého režimu*“, čím sa podľa jeho názoru zakladá dôvodný predpoklad, aby v jeho veci všeobecné súdy konali prednostne.

7. V podaní k ústavnej sťažnosti z 3. novembra 2020 sťažovateľ doplnil svoju argumentáciu týkajúcu sa požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré od ústavného súdu žiada priznať z dôvodu, že bol po dlhý čas udržovaný v právnej neistote. Aj keď okresný súd po viac ako dvojnásobnom konaní jeho nárok uznal, na strane druhej od predloženia súdneho spisu krajskému súdu trvalo takmer tri roky, kým krajský súd v merite veci rozhodol, pričom za nezmenenej dôkaznej situácie sa po rozhodnutí odvolacieho súdu dozvedel nielen skutočnosť, že nemá nárok na odškodnenie za nezákonné väznenie svojej osoby, ale krajský súd zaviazal sťažovateľa nahradiť žalovanej trovy prvoinštančného i odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Predmetné vyvoláva u sťažovateľa „*zklamání a stres*“.

III.

Vyjadrenie súdov a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že z prehľadu jednotlivých úkonov možno konštatovať, že súd nekonal plynule, a to v období od 4. júla 2014 do 22. septembra 2015, keď bol súdny spis sťažovateľa predložený predchádzajúcej zákonnej sudkyňi. Prietahy v konaní nemajú subjektívny základ, ale spočívajú v objektívnych dôvodoch, a to v množstve nevybavených spisov a zaťažnosti samotnej zákonnej sudkyne. Nezanedbateľným faktorom vplývajúcim na celkovú dĺžku konania je aj fluktuácia zamestnancov okresného súdu, ktorej dôsledkom je opakované prerazdelovanie súdnych spisov novým sudcom. Okresný súd ďalej informuje, že s výnimkou uvedeného časového obdobia vo veci plynulo a bez zbytočných prietahov konal, pričom zdôrazňuje, že súdny spis sťažovateľa sa od 14. novembra 2017 do 27. augusta 2020 nachádzal na krajskom súde. V závere svojho vyjadrenia uvádza návrh, aby ústavný súd sťažovateľovi nepriznal ním požadované primerané finančné zadosťučinenie, a to aj z dôvodu, že sťažovateľ nepodal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy. Súčasne uviedol, že v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že vec bola rozhodnutá 29. júla 2020, písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo vyhotovené v zákonom ustanovenej lehote podľa § 470 ods. 1 a 2 a § 223 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa 11. septembra 2020. S odkazom na právny názor predsedníčky a celého senátu 15 Co krajský súd konštatoval právnu a skutkovú náročnosť veci, pričom v zmysle

osobitných zásad rozvrhu práce krajského súdu na roky 2017 až 2020 prípad sťažovateľa nepatrí medzi veci, v ktorých malo konanie prebehnúť s osobitnou rýchlosťou. Súčasne uvádza, že v predmetnom prípade nebolo možné rozhodnúť skôr z objektívneho dôvodu množstva nevybavených spisov, náročnosti vecí a s dôrazom na zachovanie kvality rozhodovania. Pri existencii prietáhov v konaní krajský súd vo svojom vyjadrení odkázal aj na vybavenie sťažnosti podpredsedom súdu zo 7. mája 2020, v ktorom podpredseda konštatoval prietahy v konaní. V závere krajský súd uviedol, že v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde netrvá na ústnom prerokovaní vecí pred ústavným súdom.

III.3. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ sa vo svojej replike na vyjadrenie okresného súdu

- a) stotožnil s vyjadrením okresného súdu, že v predmetnom konaní došlo k prietahom, a to v príčinnej súvislosti s nadmerným preťažením súdu. V kontexte uvedeného sťažovateľ doplnil svoj návrh na vydanie nálezov v bode I, a to „... *Objektivní odpovědnost za porušení stěžovatelových práv nese Slovenská republika, která nevytvořila Okresnímu soudu Bratislava I a Krajskému soudu Bratislava potřebné předpoklady k tomu, aby stěžovatelova práva mohla být zachována.*“;
- b) okrem doby nečinnosti uvedenej okresným súdom (4. júl 2014 až 22. september 2015) akcentoval, že od podania odvolania žalovanej (22. apríl 2016) trvalo niekoľko mesiacov, kým bolo odvolanie zaslané sťažovateľovi na vyjadrenie (12. septembra 2016). V časovej postupnosti ďalej uvádza priebeh vzájomných vyjadrení strán konania;
- c) k návrhu predsedu okresného súdu, aby ústavný súd pri určení výšky primeraného finančného zadostučinenia prihliadol aj na skutočnosť, že sťažovateľ nepodal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy, uviedol, že sťažnosť na prietahy v konaní adresoval krajskému súdu, pretože v čase jej podania prebiehalo odvolacie konanie na krajskom súde.

10.1 S rozsudkom okresného súdu bol sťažovateľ spokojný, aj keď mu priznal nižšiu náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné väznenie počas „*minulého režimu*“, ako sa sťažovateľ domáhal. Pre sťažovateľa však bolo „*velkým roztrpčením, když po 4 a půl letech Krajský soud Bratislava retroaktivně uplatnil své stanovisko č. 1/2017 a stěžovatelovi žádnou náhradu nemateriální ujmy za nezákonné věznění nepřiznal*“.

11. Vo svojej replike na vyjadrenie krajského súdu sťažovateľ súhlasil s tvrdením predsedu krajského súdu o prietahoch v konaní krajského súdu, a pritom doplnil svoj návrh (sťažnostný petit) na vydanie nálezov v bode I tak, že objektívnu zodpovednosť za porušenie práv sťažovateľa nesie Slovenská republika, ktorá krajskému súdu nevytvorila potrebné predpoklady na zachovanie jeho práv [bod 10 písm. a) tohto nálezov].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie jeho vecí bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

IV.1. Namietané konanie okresného súdu:

16. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

17. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavnej sťažnosti nie je možné vyhovieť.

18. Z obsahu spisu vyplýva, že súdne konanie pred okresným súdom sa skončilo ešte pred podaním ústavnej sťažnosti (3. júna 2020, pozn.) a v čase jej podania v právnej veci sťažovateľa konal už krajský súd. Od predloženia veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu okresný súd nemohol ovplyvniť priebeh napadnutého konania, a preto ani porušiť základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vydaním meritórneho rozhodnutia,

vykonaním úkonov súvisiacich s podaným odvolaním a predložením veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu okresný súd vykonal všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa.

19. Ústavný súd uznáva, že sa vo viacerých prípadoch odklonil od toho, aby striktné posudzoval, či v čase uplatnenia ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy porušovanie tohto základného práva konkrétnym štátnym orgánom ešte mohlo trvať (napr. sp. zn. III. ÚS 728/2017 alebo sp. zn. I. ÚS 170/2017). Vo všeobecnosti išlo o prípady, keď bola činnosť súdov viacerých inšancií rovnako nesústredená a neefektívna, čoho následkom bolo flagrantné a zjavné porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v prípadoch, v ktorých bolo potrebné prihliadnuť aj na význam veci pre sťažovateľa. Teda určite nie v prípadoch akademických sporov alebo sporov, ktoré nemohli ovplyvniť právne postavenie samotného sťažovateľa. Tieto okolnosti je namieste konštatovať aj v prejednávanom prípade, keďže konanie vo veci samej je ku dňu rozhodovania ústavného súdu už právoplatne skončené rozhodnutím krajského súdu z 29. júla 2020. Nemožno preto konštatovať, že by ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v každom konaní automaticky sčítal dĺžku konania pred viacerými inštanciami štátnych orgánov a túto následne hodnotil bez ohľadu na okolnosti prípadu.

20. Ústavný súd pre úplnosť kontextu prejednáwanej veci konštatuje, že hoci obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je obdobný do tej miery, že ich porušenie ústavný súd posudzuje spoločne, perspektíva ústavného súdu vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom je odlišná ako v prípade Európskeho súdu pre ľudské práva. Európsky súd pre ľudské práva posudzuje namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k Slovenskej republike ako členskému štátu Rady Európy a ústavný súd ako vnútroštátny ľudskoprávny súd posudzuje potenciálne porušenie základných práv sťažovateľov vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom (sp. zn. I. ÚS 390/2019).

21. Keďže sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu v čase, keď sa vec už nachádzala na inom súde, v dôsledku čoho už k porušovaniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru jeho postupom nemohlo dochádzať, ústavný súd nemohol ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovieť.

22. Pozornosti ústavného súdu neunikol ani záujem sťažovateľa informovať ústavný súd o priebežných procesných zmenách v konaní krajského súdu (bod 2 tohto nálezu), ako aj jeho replika na vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu [body 9, 10 písm. a), 11 a 12 písm. a) tohto nálezu], v dôsledku ktorých niekoľkokrát modifikoval svoj návrh. Kým v ústavnej sťažnosti z 1. júna 2020 sťažovateľ od ústavného súdu žiadal (okrem iného, pozn.) prikázať krajskému súdu konať, doplnením ústavnej sťažnosti z 31. augusta 2020 žiada prikázať krajskému súdu doručiť mu rozsudok, pričom podaním z 27. októbra 2020 formuluje svoj návrh prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, a následne vo svojej replike z 3. februára 2021 navrhuje vysloviť osobitnú zodpovednosť Slovenskej republiky za porušenie jeho práv. Zmeny ústavnej sťažnosti

vrátane namietania porušených práv a formulácie svojich požiadaviek ale nie je možné uskutočňovať bez časového obmedzenia.

23. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde možno ústavnú sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od zákonom ustanovenej skutočnosti a do jej uplynutia možno ústavnú sťažnosť meniť a dopĺňať. V prípade prietahov v konaní všeobecných súdov je ustanovenou skutočnosťou nečinnosť všeobecného súdu a sťažovateľ môže namietat' zbytočný prietah všeobecného súdu aj v posledný deň pred vyhlásením rozhodnutia všeobecného súdu (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. 2015. s. 934). Právo podať ústavnú sťažnosť spôsobilú vyvolať konanie pred ústavným súdom sa tak zaručuje, ak je podaná v lehote dvoch mesiacov od „posledného okamihu“ zbytočného prietahu. Po uplynutí lehoty na podanie ústavnej sťažnosti sťažovateľ nemá právo zvýšiť počet namietnutých základných práv a slobôd a rovnako nemôže uviesť nový skutkový stav, v ktorom namieta porušenie svojich základných práv a slobôd, alebo žiadať iné rozhodnutie ústavného súdu (s výnimkou späťvzatia ústavnej sťažnosti podľa § 127 zákona o ústavnom súde, pozn.). Sťažovateľ má „len“ právo, a to až do skončenia konania ústavného súdu podľa čl. 127 ústavy, rozširovať svoju právnu argumentáciu o namietnutom porušení základného práva.

23.1 Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd nevyhovel časti ústavnej sťažnosti proti okresnému súdu, ktorého konanie sa nevyznačovalo ani nečinnosťou, ani zbytočnými prietahmi, a nevyhovel ani rozšíreným sťažnostným návrhom sťažovateľa jednak pre ich oneskorenosť a jednak z dôvodu, že rozhodovanie o takýchto sťažnostných návrhoch ústavným súdom nemá oporu ani v ústave, ani v zákone o ústavnom súde.

IV. 2. Namietané konanie krajského súdu:

24. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

25. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom konania vedeného krajským súdom je rozhodovanie o odvolaní v právnej veci uplatňovania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné väznenie sťažovateľa. Predmet tohto sporu predstavuje bežnú agendu všeobecných súdov. Uvedené *de facto* vyplýva z pomerne početných súdnych rozhodnutí priložených stranami konania vo svojich písomných podaniach, ako aj z rozsudku krajského súdu, ktorý na prípad sťažovateľa aplikoval už skôr „prejudikovaný“ postup v zmysle prijatého stanoviska občianskoprávneho kolégia krajského súdu č. 1/2017 z 1. marca 2017. Hodnotením tohto kritéria tak ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla ospravedlniť nečinnosť krajského súdu v napadnutom konaní.

26. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia

jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľa ako strany sporu napadnutého konania, ktoré by prispelo k zbytočným prieťahom. Práve naopak, sťažovateľ na výzvy konajúcich všeobecných súdov reagoval takmer okamžite a zúčastnil sa aj na pojednávaní krajského súdu.

27. Ústavný súd hodnotil aj samotný postup krajského súdu v napadnutom konaní. Konštatuje, že odvolacie konanie začaté dorúčením odvolania krajskému súdu 14. novembra 2017 sa skončilo až po viac ako dvoch rokoch a ôsmich mesiacoch vyhlásením rozsudku 29. júla 2020, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. Na podklade uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

28. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva nesústredenosť krajského súdu v skutočnostiach uvedených v jeho vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Kým na jednej strane akcentuje rozhodnutie o odvolaní, vyhotovenie rozsudku v zákonom ustanovenej lehote a právnu a skutkovú zložitnosť predmetnej veci, na strane druhej konštatuje prieťahy v konaní. Konanie krajského súdu je nutné prioritne vnímať v rámci celkovej doby odvolacieho konania, ktoré trvalo viac ako dva roky a osem mesiacov, a to aj napriek tomu, že právnu vec sťažovateľa nie je možné označiť ako právne a skutkovo náročnú (bod 23 tohto nálezu). Ústavný súd však niekoľkokrát judikoval, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu. Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostavajú kontúry spravodlivosti ako v očiach dotknutých účastníkov konania, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, v jeho inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou pre fungovanie legitímneho demokratického a právneho štátu (m. m. I. ÚS 688/2014).

IV. 3 Prikázanie konať vo veci

29. Aktuálnym dopytom na Okresnom súde Bratislava I bolo zistené, že konanie vo veci sp. zn. 15C 49/2014 ku dňu rozhodnutia ústavného súdu stále trvá v časti, v ktorej okresný súd rozhoduje o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci boli rozhodnuté v primeranej lehote, čo taktiež principiálne zahŕňa fázu konania týkajúcu sa trov (pozri Robins proti Spojenému kráľovstvu č. 22410/93, ods. 28 – 29, ECHR 1997-V a Macková proti Slovenskej republike, č. 51543/99/98, ods. 55, 29. 3. 2005), ústavný súd prikázal Okresnému súdu Bratislava I konať bez zbytočných prieťahov (výrok č. 2 nálezu), keďže rozhodovanie o výške trov konania patrí do vecnej pôsobnosti okresného súdu, na ktorom o výške náhrady trov rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP vyšší súdny úradník.

IV. Priznanie finančného zadost'učinenia

30. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv s'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie (bod 1 tohto nálezu). Svoj návrh odôvodňuje neprimeranou dobou právnej neistoty, ako aj vzájomne protichodnými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktoré u jeho osoby vyvolávajú sklamanie a stres (bod 8 tohto nálezu). K výške primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľovi sa vyjadril aj okresný súd (bod 9 tohto nálezu).

31. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Z dôvodu, že ústavný súd nemohol vyhovieť návrhom s'ťažovateľa uplatňovaným v súvislosti s nečinnosťou okresného súdu (bod 17 tohto nálezu), posudzoval priznanie primeraného finančného zadost'učinenia len vo vzťahu ku krajskému súdu. Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré je v sume 1 500 eur povinný s'ťažovateľovi zaplatiť krajský súd (bod 2 výroku tohto nálezu), ústavný súd vychádzal nielen zo skutočnosti, že krajský súd medzičasom rozhodol, ale prihliadal najmä na celkovú dĺžku konania (viac ako 2 roky a osem mesiacov), pričom ústavný súd si nemohol nevšimnúť, že krajskému súdu trvalo takmer tridsaťjeden mesiacov, kým 12. júna 2020 nariadil vo veci s'ťažovateľa termín pojednávania na 29. júl 2020.

33. V súvislosti s návrhom s'ťažovateľa na vyslovenie osobitnej zodpovednosti Slovenskej republiky za porušenie jeho práv [bod 10 písm. a) a bod 12 písm. a) tohto nálezu] ústavný súd rovnako zotrváva na závere, že tomuto návrhu je potrebné s ohľadom na jeho oneskorené uplatnenie s'ťažovateľom (bod 23, pozn.) nevyhovieť.

34. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného primeraného finančného zadost'učinenia, ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhovel.

V.

Trovy konania

35. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 567,28 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

36. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej s'ťažnosti a vyjadrenie na výzvu ústavného súdu z 3. februára 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony sumu 375,24 eur. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021.

37. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu